

בלבביפדיה עבודת השם - תמצית השיעור - פרק 29:48

תפיסת כלל העבודה הפנימית הגנוז בברכיים

בטל לאביו אינו דומה לאביו.

תפיסת כלל העבודה הפנימית הגנוז בברכיים

שלימות מדירגת הברך היא שמחד כורעים לבורא מצד כך שהוא מלכנו, כעבד המשתחוה למלכו, אך מאידך לכרוע אליו ית' מצד כך שהוא אבינו, שהכריעה היא ביטול של התכללות בו ית"ש. ואז ברכיו של האדם מעמידים אותו שיהיה כ' – דומה אליו ית"ש.

משמעות נוספת למילה ברך, כידוע יש מעשה בראשית ומעשה מרכבה, וביחס לסוגיא דידן, ברגליים יש את ב' החלקים הללו, מחד האות ברית קודש הוא כח הראשית כלפי מי שנולד ממנו, ובכללות מי שנולד זה הבכור [ברך - בכור] שבו עיקר כח הראשית ולכן יש דין לכבדו, ומאידך יש את המעשה מרכבה שהבן נולד מכח ההרכבה של שלשה שותפים, ובפרטות, עיקר גלוי **הראשית** הוא דיקא **באות ברית קודש**, ועיקר גלוי **המרכבה** הוא **בברכיים** שמשם הוא נולד מבין ברכי אביו.

ולפי"ז ישנם ב' דרכים יסודיות בצורת הביטול שלנו אליו ית"ש, יש מעשה מרכבה שמצד כך הקב"ה כביכול רוכב על האדם ובשורש רש האבות הן הן המרכבה, זה סוג יחס א' של חיבור לקב"ה. אך יש חיבור נוסף שהוא התכללות בראשית, כידוע שלושה נקראו ראשית קוב"ה אורייתא וישראל כשארז"ל, וא"כ החיבור ביניהם הוא מדין ראשית. מצד מדריגת "כי הוא ראשית אוננו", החיבור הוא דרך הראשית וההתחלה, אך מדין הברכיים שזה מקום ההר"כבה, החיבור לקב"ה הוא ע"י הרכבה, וע"י החיבור של ההרכבה מברכיים ממנו ית' שפע, זה השורש להבריך ע"י הרכבה, כלומר ע"י שהאדם נהיה מרכבה אליו ית' כך הוא מושך שפע, ולכן ברכות שמו"ע מתחילות בברכת אבות שהם המרכבה, אך יתר ע"כ כאשר נדבקים באני ראשון ונכללים בראשית, שם לא שייך תפיסה של ברכה כי הכל כלול שם ואין שם צורך בהרכבה כי אין שם חסר, זה שתי תפיסות עמוקות מאוד.

ולפי"ז נבין עמוק, בתפיסת ברכיים שזה הרכבה מקפלים את הברכיים, והתחתון בטל לעליון כמו שהמרכבה בטילה לרוכב, אך באוב"ק אין תפיסה של כריעה אלא יש תפיסה של אבר חי [ארוך] ואבר מת [קצר ככל דבר שמת שמתמעט], אבר חי זה חיבור למישהו אחר, זכר ונקיבה בראש, וחיבורם הוא ע"י האבר חי. אבר מת מצד השורש התחתון זה שורש המיתה, אך מצד שורש העליון זה תפיסה שאינו מחובר לאחר אלא הוא כלול בראשון, זה בעומק נקרא אבר מת, הוא נכלל בשורשו ולכן מתקצר.

בלשון של עבודה, יש חיבור לקוב"ה כחיבור של זכר ונקיבה, שעל זה בנוי כל שיר השירים, זה חיבור של אבר חי, אך כאשר האבר מת ביאור הדבר שאינו מחובר לזולתו, אלא הוא מחובר

שורש המילה ברך נאמרה אצל יוסף, **ברכי** יוסף (בראשית נ כג) פי לי תכרע פל **ברך** (ישעיה מה כג), בפשטות **ברך** זה מלשון ברכה, עיקר גילוי כח הברכה באדם הוא במקום בין הברכיים, מקום ההולדה, יהי מקור **ברוך** (משלי ה יח) וע"כ כן הברכיים נקראים כך כי הם במקום הברכה שבאדם. וזה נאמר דיקא אצל יוסף שמ"תו היא כח ההולדה פרו ורבו, וממנו נעשה שורש הברכה.

ביתר דקות הברכיים נקראים כך כי הם עצמם מושכים שפע ובהם עצמם מתגלה ברכה, ע"י כריעת הברכיים פי לי תכרע פל **ברך**, ועיקר הכריעה זה בברכת מודים, שעניינה הודאה, הוד, ביטול, כדברי רבותינו כידוע, וזה נמשך דיקא ע"י הברכיים שהם מקום הביטול, וכל הודאה אליו ית"ש היא המשכת שפע ממנו ית"ש. דור גמא לדבר נותן הודאה לשעבר, וצוהק לעתיד (אבות ט ד) בפשטות כך הסדר שקודם מודה ואח"כ מבקש, אך בעומק מכח ההודאה הוא מושך שפע ולכן עכשיו הוא יכול לבקש, וזה בעומק מה שא"נחנו כורעים במודים, שע"י הכריעה נמשך השפע מלעילא לתתא, וזה נמשך ע"י שהתחתון כורע ומתבטל לעליון.

משמעות נוספת למילה ברך, ב' - רך, רכות, דבר קשה אינו מתבטל, דבר רך מתבטל, הברכיים יש בהם רכות ולכן מתגלה בהם ביטול שזה הכריעה, וע"כ כן הם נקראים ברכיים דיש בהם תנועה של רכות. וביתר דקות זה ב' רך, רכות בתוך רכות, כלומר ישנם ב' סוגי רכות, יש רכות כמו קנה שלאחר שמתכופף חוזר לעמוד ישר, וזה נקרא כפיפת הראש, לכוף כאגמון ראשו, משא"כ כריעת הרגליים יש בהם רכות נוספת שכאשר האדם יושב רגליו מקופות לות לזמן, ולא רק לרגע, וכן כאשר כורע לרגע זה כריעה למישהו אחר כדוגמת פי **לך** תכרע פל **ברך**, אך כאשר האדם יושב, חלקו התחתון מתבטל לחלקו העליון [וחלקו העליון נשאר ישר, וחלקו התחתון מתבטל לחלקו העליון] בתוך עצמו ולא רק למישהו אחר, זה עומק הרכות שמתגלה ברגליים.

נתבאר א"כ שיש ב' סוגי כריעה, יש כריעה למישהו אחר שבי כללות זה אליו ית"ש, ויש כריעה בתוך עצמו של חלקו התחתון לחלקו העליון. למעלה מכך יש כריעה נוספת שכוללת את ב' סוגי הכריעות ביחד, וזה בניו של האדם, שהם יוצאים ממקום הברכיים, [ובשורש זה נאמר על פנים אדם לה' אלקים (דברים יד א)] שמחד הם בטלים לאביהם, וזה ביטול למישהו אחר, אך בעומק ברא כרעא דאביו וא"כ הבן הוא חלק מאביו וחלקו התחתון של האבא שזה בנו בטל אליו מתוך עצמו, וזה הגדרה נוספת למילה ברכיים וזה רמז במשמעות המילה עצמה ברך – בר כ', הבר הבן הוא כאביו, כ' הדמיון, וזה רק כאשר הבן בטל לאביו כברכיים, אך כאשר אינו

שמחד זה תפיסת השניים, ומאידך תפיסת האוב"ק שזה חי בור לזולתו, ויתר ע"כ מצד האבר מת – תם שבו, הוא חוזר ונכלל בו ית"ש, וא"כ **במציאות הברכיים גנוז כל שורש סוד העבודה הפנימית.**

יש לשים לב שתמצית זו הינה טעימה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

[עבור המערכת נושאי השיעור: ברך, ברכיים, רך, בר, בן, ברא, רגליים, כרע, כריעה, ברכה, הברכה, מודים, הודאה, ביטול, תחתון, עליון, מלך, אב, בן, מרכבה, ברית, בכור, התכללות, זכר, נקיבה, אבר חי, אבר מת, יעקב, יוסף, טבור, לוחות, תם,]

שו"ת לאחר השיעור

ביאור המושג ללמוד ביחידות

שאלה לחיות ביחידות האם הכוונה כפשוטו שילמד כל זמנו בביתו לבד, או שילמד עם הציבור ויחיה ביחיד שבו בתוך הבית מדרש.

תשובה הזכרנו שאי אפשר לתת לזה שיעור כמה כל אדם ואדם נצרך, הזכרנו שכך הרמח"ל הגדיר את זה למעשה, אך ברור שזה לא שווה לכל הנפשות, אין לזה הגדרה שאפשר למעשה לתת ההוראה לכל האנשים איך ראוי להם לנהוג, זה משתנה מנפש לנפש, והזכרנו גם שכשאדם לומד עם חברותא יש מה שהוא שומע מה החברותא אומר, שזה נקרא שהוא לומד **חוצה לו**, ויש מה שהוא שומע מה שהחברותא אומר ואז הוא חושב מה הוא חושב על הסברא הזו, ואז הוא חושב את זה **בתוך עצמו**, שזה התפיסה, אם הוא שומע מה שהחברותא אומר והוא חושב מה שהחברותא אומר זה ההגדרה שהוא לומד מבחוץ, וזה מדין בין אדם לחבירו שהוא צריך להקשיב לו ולהבין אותו וכו', וכאשר אנחנו מתייחסים לחלק הזה, אבל מדין תפיסת הלימוד שלו היא צריכה להיות הוא שמע את הסברא, ומברר מה האני האמיתי שלי חושב על הסברא הזו, וכך היא הצורה הנכונה, ונדגיש מדין בין אדם לחבירו לפעמים צריך גם להקשיב לשני **אפילו שאין בזה שום תועלת**, בעומק מה שאדם יוצא מעצמו לזולתו זה נקרא גמילות חסדים גומל דלים.

עבודת היחידות ביחס לנשים

שאלה ביחס למה שהוזכר שעבודת האדם להיות יחידי, ולכן נברא יחידי, לכאורה האישה נבראה לאחר אדה"ר ואינה היתה יחידה, וא"כ האם גם לה יש תפיסה מעצמה או שהיא צריכה להיות מיוחדת לשמש את בעלה.

תשובה ההגדרה היא שכל היחידה בנפש צריכה להיות מופנית לבורא, ויש יחס לאשה שהיא צריכה להיות קשורה לבעלה, אבל יש לה יחס שהיא צריכה להיות קשורה ישר להקב"ה, וזה טעות יסודית שתופסים אנשים שאשה כל העבודה שלה זה שיהיה לה בית של תורה ולגדל את הילדים, לא שזה לא נכון, אבל שזה כל התפיסה זה לא נכון, יש לה קשר ישיר להקב"ה והיא נוק' של הקב"ה, וכל כלל ישראל הם נוק' של הקב"ה, יש לה גם עוד תפיסה שהיא נוק' של בעלה, וכן דברי הרמב"ם הידועים מהו היחס של אשה לבעלה, אבל זה התפיסה של המשל זה לא התפיסה של הנמשל, כמובן שאם ננסה להגיע לנמשל בלי המשל לא זו הדרך, הקב"ה ברא את הנמשל וברא את המשל, אבל התפיסה שכל החיים זה רק המשל זה עיוות מוחלט.

לא"ס ית"ש והוא דבוק ביחיד, ולכן יוסף שנקרא א' ברך, כאשר הוא היה בנסיון במצרים נראתה לו דמות דיוקנו של אביו בחלון, בעומק מה שנתגלה לו בחלון זה דמותו של יעקב שהוא היה יחידי [כשארז"ל יותר יעקב לבדו, שהיה דומה לבורא בכך שהוא יחיד], שהרי יוסף היה יחידי במצרים, ונגלה לו בחלון שהאבר לא יהיה חי אלא יהיה מת, ובעומק לא מת כפשוטו אלא בהפוך אותיות זה תם, שזה מדריגת יעקב שהוא איש תם, ואיש תם כוונה שהיה לו תמיד אבר מת, [כמובן מלבד לצורך עיבור לד' נשותיו] מחמת שאינו עומד להתחבר לנברא אלא רק לשורשו, ושם הוא נכלל באחד, בראשית, וההארה הזו התגלתה ביוסף בכך שויקראו לפניו אברך, א' ברך.

ומדריגתו של יעקב התגלתה אצל יוסף כמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף, אצל יוסף התגלו ב' מדריגות הברך, גם מצד מדריגת החיבור, שהוא מתחבר לזולתו, ולכן דוקא בזה התנסה, ומצד כך וירכיבוהו במרכבת המלך, ומאידך שורשו של יוסף כידוע הוא בטבורו של יעקב שזה שורש האבר מת שחוזר בחזרה ונכלל בגופו של יעקב, ובמקום להתפשט ללמטה הוא חוזר ועולה ללמעלה, וכמו שהוזכר קודם על הברכיים, אלא שאם זה ברכיים זה שני ברכיים וזה הרכי' בה, אך מדין האוב"ק שהוא חוזר ונעשה אבר מת ונכלל בגופו של יעקב, החיבור הוא לנשגב ה' לְבָדו בְּיָם הָהוּא (ישעיה ב' יא), וא"כ היה לו את ב' המהלכים האלו ביחד ולכן הוא נקרא אברך, א' ברך, חיבור לאחד א', וחיבור של ברך של שניים.

וכך בנוי כל הבריאה כולה ואלו שני מהלכים אלו הם יסודיים בעבודה, מחד להיות בחיבור של שניים, חרב אל הבדים ונאלו חרב על צוריהם של שונאיהם של ת"ח שיושבים ועוסקים בד בבד ועוסקים בתורה, א"כ צריכים להיות דבוקים זה בזה, כלומר תפיסת עסק התורה הוא באופן של שניים, והשורש הברור לזה הוא **שני** לוחות אבנים, שכל התורה ניתנה באופן של שניים, אך כל זה רק מצד **השניים** זו שמעתי, אך מאידך הצד השני הוא שעבודת האדם הוא להיות יחידי, וכך צורת הבריאה, מחד זו"נ בראם, ומאידך לפיכך נברא האדם יחידי, ומצד הזה עבודת האדם היא לְשֵׁב בְּדָד וְיָדָם (איכה ג' כח), [ולא מצד הנפילה שזה האבל שאין לו פה, אלא] כי הוא דבוק ביחידו של עולם, ממקום היחידה שבנפשו, וכל היותו היא תפיסה של יחיד, זה שורש כל תנועת האדם, ברצוא ושוב בין תפיסת הבורא – אחד, לבין תפיסת הנבראים – שניים, ועבודת האדם היא לדבוק באֶחָד דְּבָר אֱלֹקִים (תהלים סב יב), וכיון שאין האדם יכול לדבר כך לכן לְשֵׁב בְּדָד וְיָדָם, אך מאידך עבודת האדם לצרף את כל הבריאה כולה, כשארז"ל לא נתנו מצוות אלא לצרף בהם את הבריות, שזה מלשון זיווג וצירוף.

וישיעור הדבר למעשה, זה תלוי בכל נפש ונפש לפי שורשים, ולדוגמא במסילת ישרים מבואר כמה פעמים^{*} שרוב זמנו של האדם הוא נצרך להיות יחידי, מלבד הזמן שנצרך לו ללבן את הדברים עם בני"א, אך ברור שהתפיסה של ב' הצדדים קיימת בכל הנפשות, הכח הזה של הביטול מתגלה במקום הרגליים,

ונצטט מעט: צריך האדם להיות מתבונן בשכלו תמיד בכל זמן ובזמן קבוע לו * בהתבודדו, (פ"ג) והפרישות במנהגים הוא התבודדות וההבדל מן החברה המדינית לפנות לבו אל העבודה וההתבוננות בה כראוי ... ויתבודד אחר כך להדבק באלהיו ולהשיג דרכי היושר והעבודה האמיתית. (י"ד) ויקר מן הכל הוא ההתבודדות, כי כמו שמסיר מעיניו עניני העולם כן מעביר חמדתם מלבו, וכבר הזכיר דוד המלך עליו השלום בשבח ההתבודדות ואמר (תהלים נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה וגוי' הנה אר' חיק נדוד אליך במדבר סלה. והנביאים, אליהו ואלישע, מצאנו היותם מיחדים מקר מס אל ההרים מפני התבודדותם. והחכמים החסידים הראשונים זכרונם לברכה הלכו בעקבותיהם, כי מצאו להם זה האמצעי היותר מוכן לקנות שלימות הפרישות (ט"ו) והנה לזה צריך האדם שיתבודד בחדריו (כ"א) והנה מה שעוזר להשגת המדה הזאת [קדושה] הוא ההתבודדות והפרישה הרבה ... בהפרדו מהם והשאריו לבד (כ"ו)